

רע"פ 7683/13 - ד פ נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7683/13

לפני: כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט א' שהם

המבקש: ד פ

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 4.11.2013, בעפ"ג
33055-07-13, שניתן על-ידי כב' השופטים ד' ברלינר -
נשיאה; ג' קרא - סג"נ; מ' סוקולוב

תאריך הישיבה: י"ג באדר א התשע"ד (13.2.2014)

בשם המבקש: עו"ד אבי כהן

בשם המשיבה: עו"ד סיון רוטו

החלטה

השופט א' שהם:

עמוד 1

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים: ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא - סג"נ; ו-מ' סוקולוב), בע"פ 13-07-33055, מיום 4.11.2013. בפסק דינו דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופט ע' דרויאן), בת"פ 11466-05-12, מיום 4.7.2013.

בד בבד עם הגשת בקשת רשות הערעור, הגיש המבקש בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי. ביום 5.12.2013, הורה השופט ח' מלצר על עיכוב ריצוי עונש המאסר בפועל שהושת על המבקש, והנחה את שירות המבחן להגיש תסקיר מעודכן בעניינו של המבקש.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית משפט השלום בתל אביב-יפו, המייחס לו שתי עבירות של התפרצות למקום מגורים או תפילה, לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ועבירה של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין. נטען בכתב האישום, כי ביום 2.5.2012 בין השעות 18:20-08:45, התפרץ המבקש לדירה בתל אביב בכוונה לבצע גניבה, בכך ששבר את סורג חלון הדירה ונכנס לתוכה. המבקש נטל מהדירה מצלמה השייכת לבעליה, מתוך כוונה לשלול אותה ממנו שלילת קבע. בהמשך לכך, התפרץ המבקש לדירה אחרת בתל אביב מתוך כוונה לבצע גניבה, בכך שנכנס לדירה דרך החלון מתוך כוונה לגנוב כסף מבעליה.

3. המבקש צרף לכתב אישום זה, כתב אישום נוסף שבו יוחסו לו עבירות כמפורט להלן: התפרצות למקום מגורים או תפילה, לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין; גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין; ושתי עבירות של הפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין. בכתב האישום המצורף נטען, כי בתאריך 16.7.2012, הורה כב' השופט בארי, במסגרת תיק מ"ת 11573-05-12, בבית משפט השלום בתל אביב, כי המבקש ישהה במעצר בית בקהילת "הדרך", בתנאי הקהילה. חרף הוראה זו, עזב המבקש את המקום, ביום 31.10.2012 בין השעות 15:00-08:45, והתפרץ לדירה בתל אביב בכך שעקר ממקומו את תריס חלון הדירה, ונכנס לתוכה כדי לבצע גניבה. המבקש גנב מהדירה רכוש רב, ובכלל זה: מחשב נייד, מצלמה, כלי צורפות, וכלי עבודה לעיבוד עור, מתוך כוונה לשלול את הרכוש שלילת קבע. גם בתאריך 29.11.2012, הפר המבקש את צו בית המשפט בכך ששהה מחוץ לקהילת "הדרך", והגיע לטירת הכרמל.

4. בתאריך 15.1.2013, הורשע המבקש בבית משפט השלום, על יסוד הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המקורי ובכתב האישום המצורף. בהסכמת הצדדים, הופנה המבקש אל שירות המבחן לצורך הכנת תסקיר מבחן בעניינו. בגזר דינו מיום 4.7.2013, עמד בית משפט השלום על עברו הפלילי המכביד של המבקש, שלחובתו מסכת ארוכה של פריצות לדירות, ושרשרת של עבירות רכוש ועבירות נוספות, אותן ביצע עד לשנת 2000. כעולה מהתסקיר, עבר המבקש תהליך שיקומי מוצלח ומשנת 2000 הוא לא ביצע עבירות נוספות, עד להסתבכותו בביצוע העבירות, מושא כתבי האישום, בשנת 2012. לטענתו של המבקש, הוא חזר לעשות שימוש בסמים וביצע את העבירות שיוחסו לו בשל משבר אישי קשה שפקד אותו, בעקבות פטירת אמו. בית משפט קמא קבע, כי מתחם הענישה בגין כל אחת מעבירות ההתפרצות נע בין 12 ל-24 חודשי מאסר לריצוי בפועל. המתחם בגין שתי העבירות שעניינן הפרת הוראה חוקית נע בין מאסר בדרך של עבודות שירות לשנת מאסר בפועל. מכאן עבר בית משפט השלום לבחון את השאלה אם יש לחרוג לקולא ממתחם הענישה, בשל שיקולי שיקומו של המבקש. הסנגור טען כי יש סיכוי של ממש לשיקומו של

המבקש, לאור ההצלחה הניכרת בעבר, אשר הביאה לכך שבמשך כ-12 שנים (בין שנת 2000 לשנת 2012) היה המבקש נקי מסמים ולא ביצע עבירות. בית משפט השלום חלק על גישתו זו של הסנגור, בציינו כי המבקש עזב את הקהילה הטיפולית, שם שהה בצו בית המשפט, מבלי להשלים את הטיפול, ומתוך כוונה לבצע עבירות. עוד עולה מתסקירו של המבקש כי הוא מתקשה בטיפול עקב קשיים רגשיים, כאשר הטיפול אינו מתקדם בקצב הולם.

לפיכך, לא מצא בית משפט השלום כל מקום לחרוג לקולא ממתחם הענישה שנקבע על-ידו. בבוא בית המשפט לגזור את עונשו בתוך המתחם, התחשב בית המשפט לקולה בשיקולים הבאים, הפועלים לזכותו של המבקש: מאמצי השיקום של המבקש; העובדה כי במשך שנים ארוכות הוא נמנע מלבצע עבירות; הודאתו באשמה ונטילת אחריות על מעשיו; ונסיבות חייו הקשות. לגישת בית המשפט, יש בצירופם של נתונים אלה כדי למנוע את שליחתו של המבקש למאסר לשנים רבות, אך אין בהם כדי להצדיק הימנעות מהטלת מאסר בפועל, גם אם לתקופה לא ארוכה.

לאור האמור, גזר בית משפט השלום על המבקש את העונשים, כמפורט להלן: 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; מאסר על-תנאי; ופיצוי למתלוננים בסכום כולל של 3,500 ₪.

5. המבקש ערער על חומרת עונשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב, וביום 4.11.2013 נדחה ערעורו. בית המשפט המחוזי נדרש בפסק דינו לטענת המבקש, לפיה היה מקום לחרוג ממתחם הענישה שנקבע על-ידי בית משפט השלום, בשל סיכויי שיקומו הטובים. בית המשפט המחוזי קבע, בהקשר זה, כי המבקש לא הצליח להתמיד בתהליך השיקומי, שעה שחזר לבצע עבירות, לאחר הפוגה של למעלה מ-10 שנים. בית המשפט דחה את הסברו של המבקש, לפיו משבר אישי בחייו גרם לפרץ העבריינות הנוכחי, בציינו כי כל אדם עובר משברים במהלך חייו "ואבוי לנו אם נסכים עם נורמה שבה משברים מסוג זה יתבטאו במעשים", כדוגמת אלה המיוחסים למבקש.

בית המשפט המחוזי ראה בחומרה יתירה את העובדה כי המבקש עזב את הקהילה הטיפולית, תוך הפרת צו בית המשפט, על מנת לבצע עבירות של התפרצות וגניבת רכוש יקר ערך. נקבע, כי בהתנהגותו זו דחה המבקש את היד שהושטה לעברו ובחר בפיתרון הנוח לשיטתו, התפרצויות וגניבת רכוש. לפיכך, החליט בית המשפט המחוזי לדחות את הערעור.

הבקשה לרשות ערעור

6. עו"ד אבי כהן, בא כוחו של המערער, טען בבקשתו לרשות ערעור כי הבקשה מעלה שאלות משפטיות או ציבוריות בעלות השלכה רחבה, ובכלל זה: אימתי יחליט בית המשפט לחרוג ממתחם הענישה בשל סיכויי שיקומו של הנאשם; ושאלת חובתה של ערכאת הערעור לבקש תסקיר מבחן משלים, כאשר עולה לדיון שאלת שיקומו של המערער. אשר לנושא הראשון, נטען על-ידי עו"ד כהן כי מהתסקיר שהוגש לבית משפט השלום עולה בבירור כי המבקש השתלב בתהליך טיפולי משמעותי, ויש לו רצון ויכולת לערוך שינוי בחייו ולחזור לתפקוד תקין. בשל כך המליץ שירות המבחן להשית על המבקש עונש מאסר מותנה ולהעמידו במבחן, על מנת לאפשר לו להשלים את התהליך הטיפולי, בו החל. לגישתו של עו"ד כהן, שגה בית משפט השלום בדרך בה יישם את הוראת סעיף 40ד(א) לתיקון 113, לחוק העונשין, המאפשר חריגה ממתחם הענישה, בשל סיכויי שיקומו של הנאשם. בגזר דינו, חרג בית משפט השלום מההלכות שנקבעו על-ידי בית משפט זה בשורה של פסקי דין, דבר המפלה את המבקש לרעה. טענתו הנוספת של עו"ד כהן נוגעת לעובדה כי בית המשפט המחוזי נמנע מלבקש תסקיר משלים לקראת הדיון בערעור, למרות שהוגשה

עמוד 3

בקשה לעניין זה. זאת, בניגוד למנהגו של בית משפט זה, הדואג לעיין בתסקיר עדכני, כל אימת שהוגש תסקיר כזה בבית המשפט המחוזי.

לאור האמור, התבקשנו ליתן למבקש רשות ערעור, לדון בערעורו ולהקל בעונשו, כך שהוא ירצה עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.

תגובת המשיבה

7. המשיבה סבורה כי הבקשה לרשות ערעור אינה עומדת בקריטריונים שנקבעו ברע"א 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982) (להלן: הלכת חניון חיפה), שכן היא אינה מעלה כל שאלה עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים לבקשה. הלכה למעשה, כך נטען, מדובר בדיון בשאלת עונשו של המבקש, וגם עניין זה אינו מהווה עילה לערעור שני. גם לגופו של עניין, טוענת המשיבה כי יש לדחות את הבקשה שכן לא היתה כל סיבה לחרוג לקולה ממתחם הענישה, בשים לב לנסיבות ביצוע העבירות, לעברו הפלילי המכביד של המבקש, ולנוכח כשלון ההליך השיקומי בעבר.

8. ביום 5.12.2013, הורה השופט ח' מלצר להעביר את הבקשה לדיון בפני הרכב תלתא, וכאמור התבקש תסקיר מעודכן בעניינו של המבקש. מהתסקיר המשלים מיום 4.2.2014, עולה כי המבקש המשיך את הטיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות לסמים והומלץ לשלבו במסגרת מרכז יום בחיפה, מרכז המהווה מסגרת טיפולית-שיקומית אינטנסיבית. הטעם שניתן לכך הוא כי הצוות המטפל ביחידה לטיפול בהתמכרויות מצא כי למבקש "קשיים רגשיים המעכבים אותו בתהליך השיקומי ומסגרת טיפולית אינטנסיבית תסייע לו להתקדם בטיפול". המבקש מביע מוטיבציה גבוהה, נחישות, והתמדה בתהליך הטיפולי, ומצליח לשמור על ניקיון מסמים. עוד צוין בתסקיר, כי מצבו הרגשי והתפתחותי של המבקש ירוד מאוד והוא השתלב בטיפול פסיכיאטרי והחל לקבל טיפול תרופתי נוגד דיכאון. המבקש מקבל אחריות על מעשיו, הגם שלגבי ההתפרצות האחרונה טען כי גנב מחשב בלבד, למרות שהודה בגניבת רכוש נוסף. שירות המבחן ממליץ לאפשר למבקש להמשיך את התהליך הטיפולי-שיקומי, ולהסתפק בענישה "שיקומית" לצד הטלת מבחן למשך שנה.

9. בדיון שהתקיים לפנינו, ביום 13.2.2014, חזרו הצדדים על עיקרי טיעוניהם הכתובים.

דיון והכרעה

10. בפתח הדיון בבקשת רשות הערעור, מן הראוי להזכיר את ההלכה המושרשת לפי הרשות ערעור לפני בית משפט זה שמורה לאותם מקרים המעוררים שאלה משפטית נכבדה או סוגיה ציבורית כבדת משקל, החורגת מעניינם של הצדדים לה, וכן במקרים יוצאי דופן, בהם עולה חשש לעיוות דין או לאי צדק כלפי המבקש (הלכת חניון חיפה; רע"פ 6032/13 שלהבת נ' יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה טבריה (19.1.2014); רע"פ 8875/13 ביטון נ' מדינת ישראל (12.1.2014); רע"פ 7982/13 שגן נ' מדינת ישראל (6.1.2013)).

חרף ניסיונותיו של בא כוחו של המבקש, עו"ד אבי כהן, לשוות לבקשתו מימד עקרוני, נראה בבירור כי הבקשה אינה מעלה כל סוגיה משפטית עקרונית ורחבת היקף, החורגת מעניינים של הצדדים לבקשה. כמו כן, אין מדובר במקרה דנן בחשש לעיוות דינו של המבקש, והבקשה אינה מגלה כי עסקינן באי צדק כלפיו, ולפיכך דינה של הבקשה להידחות.

לאמיתו של דבר, מדובר בשאלת יישומו של תיקון 113 לחוק העונשין, ככל שהדבר נוגע לאפשרות החריגה ממתחם העונש ההולם, משיקולי שיקום. בהתאם לסעיף 40ד לתיקון 113, בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם, אם מצא כי "הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם", וכפי שנקבע, לא אחת, יש להצביע על פוטנציאל שיקומי גבוה (ע"פ 1903/13 עיאשה נ' מדינת ישראל (14.7.2013)). על קיומו של פוטנציאל זה, ניתן ללמוד, בין היתר, מעברו של הנאשם; משיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק ועם שירות המבחן; ומקיומה של תמיכה והתגייסות משפחתית לצידו של הנאשם.

במקרה דנן, סברו הערכאות הקודמות כי לא ניתן להצביע על סיכוי של ממש לשיקומו של המבקש, בשים לב לעברו הפלילי המכביד; לכישלון ההליך השיקומי בעבר; ליציאתו מהקהילה הטיפולית על-מנת לבצע עבירות; ולנוכח העובדה כי המבקש שב לדרכו העבריינית לאחר שנתקל במשבר אישי, דבר שאינו מבשר טובות לגבי העתיד. גם אם ניתן היה להגיע לתוצאה אחרת, עדיין מדובר בדרך יישומו של סעיף השיקום בתיקון 113, דבר שאינו מצדיק לדון בנושא "בגלגול שלישי". עוד ראוי לחזור ולהזכיר כי עסקינן, בסופו של יום, בבקשה שעניינה השגה על מידת העונש, כאשר הלכה היא, כי אין בטענות הנוגעות למידת העונש כדי להצדיק מתן רשות ערעור, אלא במקרים יוצאי דופן בהם מדובר בעונש החורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הראויה והמקובלת בעבירות דומות (רע"פ 7297/13 הואש נ' הועדה המקומית לתכנון ולבניה 'גליל מרכזי' (17.12.2013); רע"פ 7389/13 טייטלבוים נ' מדינת ישראל (17.12.2013); רע"פ 7569/13 חיים נ' מדינת ישראל (21.11.2013)).

11. אשר לטענתו הנוספת של עו"ד כהן, לפיה היה בית המשפט המחוזי מחויב לבקש תסקיר משלים בעניינו של המבקש, סבורני, כי אין בה כל ממש. אינני סבור כי ערכאת הערעור מחויבת להזמין תסקיר משלים, כל אימת שהוגש כזה בערכאה הדיונית, והדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. קבלת גישתו של המבקש, משמעה הכבדה ניכרת על שירות המבחן, אשר יאלץ להשקיע כוח אדם ומשאבים נוספים, להכנת התסקיר המשלים, כאשר לעיתים קרובות הדבר אינו חיוני ואינו דרוש. כאמור, יש להותיר את הנושא, כפי המצב דהיום, לשיקול דעתה של ערכאת הערעור, שחזקה עליה כי תיתן את הדעת לכלל הנסיבות, ובמידת הצורך תפנה את המערער, פעם נוספת, אל שירות המבחן, לצורך קבלת תסקיר משלים. נזכיר, כי במקרה דנן ביקשנו וקיבלנו לעיונו תסקיר עדכני בעניינו של המבקש.

12. סוף דבר, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת, ועמה מתבטל צו עיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש.

המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 23.4.2014 עד לשעה 10:00, בימ"ר ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, כ"ג באדר א' התשע"ד (23.2.2014).

עמוד 5

שופט

שופט

שופט
